

Затверджено на засіданні

Президії ЧОВ УБА

Протокол № 3, 30 січня 2023 року

Звіт
про роботу ГО «Черкаське обласне відділення
Української бібліотечної асоціації»
за 2022 рік

1. Вступ

Громадська організація «Черкаське обласне відділення Української бібліотечної асоціації» (ЧОВ УБА) у 2022 році здійснювала свою діяльність відповідно до «Положення громадської організації «Черкаське обласне відділення Української бібліотечної асоціації», «Плану роботи ГО «Черкаське обласне відділення Української бібліотечної асоціації на 2022 рік», «Стратегії розвитку бібліотечної справи в Україні до 2025 року «Якісні зміни бібліотек задля забезпечення сталого розвитку України», «Стратегії розвитку Черкаської області на період 2021-2027 роки», Закону України «Про бібліотеки і бібліотечну справу», інших законодавчо-нормативних документів.

Попри російську збройну агресію проти України та воєнний стан, бібліотечна спільнота Черкащини була об'єднана та консолідувала зусилля на :

- реалізацію права громадян на доступ до інформації та знань;
- допомогу Збройним Силам України, внутрішньо переміщеним особам;
- впровадження інноваційних напрямків роботи в бібліотечних закладах задля підвищення якості життя громад та особистості;
- промоцію читання;
- забезпечення професійної компетентності кадрів публічних бібліотек;
- розширення комунікації з органами місцевої влади для вирішення проблем, захисту інтересів бібліотек шляхом адвокаційної діяльності;
- забезпечення організаційної стабільності ЧОВ УБА.

У 2022 році кількість членів відділення становила 116 осіб. Сума річних добровільних пожертвувань склала – 17400 грн.

2. Реалізація Стратегії

Ціль 1: Впровадити інноваційні моделі діяльності бібліотек.

З початку повномасштабного російського вторгнення значна кількість бібліотекарів Черкащини, членів ЧОВ УБА, бере активну участь у діях, що ведуть до перемоги над російським загарбником. Бібліотеки територіальних громад стали центрами

збору та відправки гуманітарної допомоги, організації розміщення внутрішньо переміщених осіб, плетіння маскувальних сіток, збору українських книг для дітей та воїнів Збройних Сил України, приготування їжі для місцевої Територіальної Оборони та ін. Це бібліотеки Катеринопільської, Єрківської, Христинівської, Черкаської, Матусівської, Шполянської, Городищенської, Чорнобаївської, Іркліївської та багатьох інших територіальних громад.

За ініціативи активних членів ЧОВ УБА було організовано Бібліотечний рух Черкащини «Бібліотека - осередок опори та підтримки громади», що проходив з квітня по листопад 2022 року, з метою посилення дієвості та лідерства закладів. Матеріали про проведені заходи в бібліотеках територіальних громад, що відбувалися в рамках руху, були опубліковані на ФБ-сторінці «Методичний простір» та у Блозі НБУ ім. Ярослава Мудрого «Публічна бібліотека територіальної громади». Всього дев'ять публікацій, що складуть основу досвіду діяльності бібліотек Черкащини в період російсько-української війни. Також узагальнені матеріали про кращий досвід діяльності бібліотек Черкащини були опубліковані в журналі «Бібліотечна планета» за 2022 рік, №2 та №3.

На запит ВГО «Українська бібліотечна асоціація» було проведено Моніторинг стану діяльності бібліотек з популяризації та вивчення української мови (анкети, збір інформації).

Також обласним відділенням ВГО УБА спільно з Черкаською обласною універсальною науковою бібліотекою Імені Тараса Шевченка у серпні-грудні 2022 року було проведено регіональне соціологічне дослідження «Вплив російської збройної агресії на діяльність публічних бібліотек Черкаської області». Було проведено моніторинг стану та діяльності бібліотек щодо :

- актуалізації фондів,
- стану матеріально-технічної бази,
- стану діяльності бібліотек з питань популяризації української мови,
- інформаційно-бібліографічної, соціокультурної, просвітницької роботи,
- графіку та режиму роботи бібліотек,
- надання послуг з використанням новітніх інформаційно-комунікативних технологій,
- проаналізовано стан та потреби публічних бібліотек у комп'ютерній техніці та книгах.

Члени ГО «Черкаське обласне відділення Української бібліотечної асоціації» спільно з Черкаською обласною універсальною науковою бібліотекою імені Тараса Шевченка з перших днів війни запровадила нові онлайн-проекти :

- «Говоримо українською про Україну», де запрошені гості (історики, філологи) розвінчували фейки та міфи, що поширює російська федерація. Таким чином – тримають інформаційний фронт;
- «З Україною в серці» : години патріотичного спілкування. Це – бесіди з черкаськими краєзнавцями про історію рідного краю, видатних діячів.

Активні члени ЧОВ УБА у 2022 році взяли участь у бібліотечному марафоні «Бібліотека і війна – тримаємо стрій», ініційований НБУ ім. Ярослава Мудрого та ВГО УБА. У марафоні взяли участь директори, члени ЧОВ УБА, Смілянської МЦБС та Чорнобаївської публічної бібліотеки з презентаціями досвіду своєї діяльності в умовах війни.

Члени ЧОВ УБА долучилися до участі в онлайн-обговоренні «Актуалізація бібліотечних фондів в умовах військової агресії РФ» та в онлайн-тематичній розмові «Російська література в публічних бібліотеках України», організованому ВГО УБА.

Ціль 2: Розвинути професійні компетентності бібліотекарів через розбудову безперервної освіти.

Президія та актив ЧОВ УБА у взаємодії з інституціями, діяльність яких пов'язана з підготовкою та розвитком професійної компетенції бібліотекарів, організували онлайн-навчання працівників бібліотек територіальних громад області. Головними темами навчань були : перетворення бібліотек на Пункти прихистку внутрішньо переміщених осіб, діяльність закладів як центрів психологічної підтримки, популяризація народознавства, вивчення української мови, національно-патріотичне виховання.

Президія та актив ЧОВ УБА для бібліотекарів територіальних громад провели тренінг «Публічні бібліотеки області – осередки підтримки діяльності територіальних громад». Також організували участь бібліотекарів в онлайн-навчанні «Основи кібербезпеки для представників державних органів», отримали 23 сертифікати.

Активні члени ЧОВ УБА долучилися до тренінгу, що проводили працівники Луганської ОУНБ : «Основи інформаційної та кібербезпеки» та Медійної школи для бібліотекарів «Brain Park». Президія та актив ЧОВ УБА , бібліотекарі області долучилися до тренінгу з цифрової безпеки , що був організований ВГО УБА та ПРООН в Україні за підтримки проекту «Дія. Цифрова освіта».

В режимі онлайн відбулися 3 обласні Школи бібліотекарів «Бібліотеки ТГ : основні напрямки діяльності». До участі у тренінгу були залучені бібліотечні працівники Чорнобаївської, Корсунь-Шевченківської, Шрамківської, Чигиринської, Тальнівської, Паланської, Христинівської, Шевченківської, Городищенської, Катеринопільської територіальних громад, Смілянської та Черкаської МЦБС. Членом Президії ЧОВ УБА було проведено 2 Школи сільського бібліотекаря «Публічні бібліотеки територіальних громад в реаліях воєнного стану», в заняттях яких взяли участь спеціалісти 22 територіальних громад області.

Ціль 3: Поширити дієві інструменти бібліотечної адвокації.

Президія ЧОВ УБА протягом 2022 року налагоджувала ефективну комунікацію з органами місцевої влади з метою привернення уваги до проблем бібліотек області, функціонування мережі, успішних інноваційних заходів закладів. Було зібрано інформацію щодо діяльності бібліотек, в яких посади клубного та бібліотечного працівника були об'єднані. Це – Жашківська, Лисянська, Золотоніська, Монастирищенська, Медведівська ТГ. Проаналізовано їх спроможність щодо належного бібліотечного обслуговування членів громади та розвитку бібліотечних закладів. Проаналізована спроможність обслуговування населення Кам'янської ТГ шляхом створення на базі СБФ – бібліотечних пунктів. Надано розширену консультацію та надіслано інформацію керівництву ПБ щодо створення бібліотечних пунктів та забезпечення їх результативної діяльності.

Вивчено та проаналізовано діяльність бібліотек Уманської МЦБС (зміна керівництва, приміщення, режим роботи), ПБ Жашківської міської ТГ у зв'язку з відсутністю бібліотечних працівників в сільських бібліотеках та значним скороченням, що відбулося в публічних бібліотеках.

Загалом за рік членом Президії ЧОВ УБА, завідувачкою науково-методичним відділом Черкаської ОУНБ імені Тараса Шевченка Н. Д. Вітавською було надано понад 600 консультацій з різних питань. Активом ЧОВ УБА проаналізовано Статути 16 публічних бібліотек, внесено зміни, відповідно тих функцій, що мають виконувати публічні бібліотеки.

У 2022 році Президією, активом, членами ЧОВ УБА в бібліотеках області було проведено велику кількість заходів, спрямованих на підтримку внутрішньо переміщених осіб, на доступ до бібліотечних послуг осіб з інвалідністю, на допомогу воїнам Збройних Сил України, які розкривали цінність та значимість бібліотек для суспільства. Це наступні заходи :

- підведення підсумків міського проекту з петриківського розпису для молоді з інвалідністю внаслідок ДЦП «Повір у себе», зорганізованого у 2021 році КЗ «ОБЮ ім. В. Симоненка» ЧОР, Черкаською міською громадською організацією «Школа. Віра», Черкаською обласною громадською організацією «Світовид», січень;
- презентація книги Миколи Полозова «Процес 26 лютого» за участі політв'язнів Кремля - заступника голови Меджлісу кримськотатарського народу, народного депутата Верховної ради України Ахмета Чийгоза, кримчанина Володимира Балуха та журналіста, нинішнього заступника голови Черкаської обласної ради Романа Суценка, лютий;
- арт-терапевтичні і психологічні заняття «Малюємо Україну» для юнацтва і молоді з інвалідністю громадської організації «Ми є поруч»; дітей і молоді з числа внутрішньо переміщених осіб, у т. ч. з інвалідністю за участі їхніх батьків, черкаських митців, волонтерів, учасників АТО/ООС, захисників України, із березня впродовж року двічі на тиждень;
- благодійна акція «Книги для захисників України» (разом з читачами Черкаської обласної бібліотеки для юнацтва ім. Василя Симоненка, черкаськими письменниками і небайдужими містянами бібліотекарі з червня 2022 року зібрали і передали близько 300 книг для військових, які лікуються або проходять медичну реабілітацію у медичних закладах Черкас);
- літературно-мистецькі діалоги із воїнами ЗСУ, які проходять лікування та реабілітацію у медичних закладах м. Черкаси «На захисті слово!», 4 впродовж липня-жовтня;
- голосні читання українською за участі ВПО та черкаських письменників, 6 впродовж липня-серпня;
- зустріч-діалог з українським політиком, громадським діячем, засновником Фонду «Рідна країна» Миколою Томенком «Поговоримо про Україну», серпень;
- зустріч з правозахисником, експертом з питань інклюзії, одним із засновників БФ «Єврейсько-українська соціальна ініціатива» з м. Київ Володимиром Висоцьким, жовтень;
- творчий діалог «Поетична бібліотерапія» в рамках семінару-тренінгу «Підтримка інтеграції ВПО: посилення потенціалу та розширення можливостей», організованого спільно з Черкаським міським центром зайнятості, листопад та інші.

Ціль 4: Досягти максимальної ефективності менеджменту та розширення кола партнерів відділення .

26 травня 2022 року відбулася Звітно-виборна конференція Громадської організації «Черкаське обласне відділення Української бібліотечної асоціації», на якій відбулося обрання керівних органів відділення : Голови, Президії, Секретаря та Ревізійної комісії. Головою регіонального відділення обрано Дядик Людмилу Дмитрівну, директора Черкаської обласної універсальної наукової бібліотеки імені Тараса Шевченка.

Партнером ГО «Черкаське обласне відділення Української бібліотечної асоціації» у 2022 році стала Школа інформації Університету міста Сан-Хосе штату Каліфорнія (США) (SJSU iSchool). Голова ЧОВ УБА Людмила Дядик 15 червня взяла участь у симпозіумі «Українські бібліотеки під час російсько-української війни», організований Школою інформації та ВГО УБА, з доповіддю «Бібліотеки Черкаської області в умовах війни, що триває».

Співпраця зі Школою інформації продовжилася збором коштів для придбання та доставки високоякісного сканера для Черкаської обласної універсальної наукової бібліотеки імені Тараса Шевченка та спільного проведення конкурсу дитячого малюнку «Війну, а не квіти, малюють діти». У конкурсі взяли участь 40 публічних бібліотек області, в яких протягом вересня відбувалися мистецькі заходи : діти захисників, внутрішньо переміщених осіб на папері образно ділилися своїми переживаннями війни, що триває. Наші американські друзі та Президія ЧОВ УБА забезпечили бібліотеки всім, необхідним для проведення конкурсу. 450 малюнків були оцифровані і відправлені нашим партнерам для представлення американському суспільству на різних локаціях.

Також завдяки подвижництву доктора Юлії Госарт, ЧОВ УБА почала співпрацю з Saving Ukrainian Cultural Heritage Online (SUCHO). У грудні 2022 року ГО «Черкаське обласне відділення Української бібліотечної асоціації» отримали благодійну допомогу від SUCHO для придбання обладнання для оцифрування для Черкаської ОУНБ імені Тараса Шевченка.

Ціль 5: Активізація включення молоді в роботу відділення та інноваційну діяльність бібліотек.

Президія ЧОВ УБА сприяла підвищенню кваліфікації молодих членів. Так у 2022 році молода членкиня ЧОВ УБА, бібліотекар Черкаської ОУНБ імені Тараса Шевченка Оксана Єгізарян взяла участь у «Зимовій школі молодих бібліотекарів» ВГО УБА «Бібліотека в онлайн» у м. Ворохта. Набутими новими знаннями вона поділилася на заняттях з підвищення кваліфікації.

У січні в Черкаській обласній бібліотеці для юнацтва ім. Василя Симоненка молоді члени ЧОВ УБА провели літературно-мистецьке свято «Тетянин бал», за участі відомих черкаських виконавців та творчої молоді міської громади.

Також, зокрема в Черкаській ОУНБ імені Тараса Шевченка, щосуботи та щонеділі студенти-волонтери проводять засідання різноманітних клубів з вивчення англійської та німецької мов, що надзвичайно популярні серед населення м. Черкаси та інтернет-користувачів.

Молодим активом ЧОВ УБА, бібліотекарями Черкаської обласної бібліотеки для дітей, були проведені заходи, спрямовані на промоцію читання у підростаючого покоління користувачів бібліотек :

- участь у Національній акції – Всеукраїнському тижні дитячого читання -2022 «Нація, яка читає- непереможна» (березень-квітень);
- свято-розвага «Сьогодні святкує дитинства країна» (до Міжнародного дня захисту дітей);
- обласні етапи Всеукраїнських конкурсів «Лідер читання» та «Творчі канікули»;
- флешмоб «Конституція для всіх : і великих, і малих» та ін.ч

Загальні висновки про роботу відділення

Президія ЧОВ УБА, актив та члени відділення продовжують працювати, долаючи щоденні виклики, спричинені війною росії проти України та вести боротьбу на інформаційному фронті. Значна увага зосереджувалася на роботі з підтримки внутрішньо переміщених осіб, допомозі Збройним Силам України.

Голова відділення

Людмила Дядик